

A tanácsadó cég kiválasztásának szempontjai

© TOKÁR-SZADAI Ágnes

Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Kar, Miskolc

vgtsza@uni-miskolc.hu

A Miskolci Egyetem Gazdálkodástani Intézete 2001-ben, 2005-06-ban, majd 2011-12-ben kérdőíves felmérést végzett tanácsadó cégek valamint ügyfelek körében. A felmérésben 2001-ben 362, 2005-06-ban 294, 2011-12-ben 77 vállalkozás, és 2001-ben 83, 2005-06-ban 88, 2011-12-ben 58 tanácsadó vett részt. A felmérések célja az üzleti tanácsadási piac feltérképezése, valamint a tanácsadók és ügyfelek tanácsadási értékrendjének összehasonlítása volt. A kutató munka a Miskolci Egyetem stratégiai kutatási területén működő Mechatronikai és Logisztikai Kiválósági Központ keretében valósult meg. Jelen tanulmányban céloim a tanácsadó cégek kiválasztási szempontjainak értékelése a tanácsadók és ügyfelek értékítélete alapján.

A tanácsot igénybevevő célja és alapvető érdeke, hogy azt a tanácsadót kérje fel, aki a konkrét feladatot legjobban képes ellátni, és a cég munkatársaival és vezetőivel leghatékonyabban képes együttműködni. Ehhez több kritérium egymással összefüggő, összetett vizsgálatára és mérlegelésére van szükség. A konkrét tanácsadó kiválasztása és a szerződés megkötése előtt a megbízó mérlegeli (Stryker, 1984):

- Az ajánlat versenyképességét és komolyságát;
- A javasolt közelítésmódot: a módszer gyakorlatban való alkalmazhatóságát;
- A tanácsadó emberi és szakmai alkalmasságát:
- Tudás: a projekt vezető és a munkában résztvevők iskolai végzettsége – rendelkezik-e a tanácsadó jó problémamegoldó képességgel?
- Tapasztalat: végzett-e már hasonló feladatot a tanácsadó? A munkában résztvevő munkatársak milyen gyakorlattal rendelkeznek? Milyen referenciákkal rendelkezik a tanácsadó? –célszerű a felsorolt referenciákat ellenőrizni.
- Alkalmasság: alkalmas-e a tanácsadó arra a munkára, amit el kell végeznie? Helyi cégre van-e szükség, (az azonnali elérhetőség és költségek miatt), vagy az Internet (E-mail) illetve egy telefon és egy fax is elég a folyamatos kommunikációhoz?
- Kommunikáció: rendelkezik-e a tanácsadó jó beszéd és íráskészséggel? Erélyesnek tűnik inkább, vagy segítőkésznek?
- Rugalmasság: tud-e alkalmazkodni a tanácsadó a változó igényekhez? (Pelczné Gáll & Szadai, 2006)

A szakmai szempontból megfelelő cégek kerülnek be a második fordulóba: ezután következhet az ajánlat pénzügyi részének kiértékelése –a két értékelési eljárás alapján a legkedvezőbb pontszámot kapott cég nyeri meg a megbízást (Poór, 2000). Fontos az alapos mérlegelés és több szempont figyelembevétele, mert az ügyfél csak így tudja kiválasztani a számára legmegfelelőbb tanácsadót. A British Telecom pl. hat hónapon át vizsgálta és vizsgáltatta az általa kiszemelt 16 tanácsadó céget. A rostán fennmaradó Mc Kinseyt, a Geminit, és az Andersent ezek után

referencialistáik és referencia munkáik bemutatására kérte fel, s végül a megrendelést a Gemini kapta (Gonda, 1995). A Világbank (World Bank, 2011:19) azt javasolja hitelezőinek, hogy a súlyozás során

- ✓ 0-10%-ot tulajdonítsanak a tanácsadó cég sajátos tapasztalatainak,
- ✓ 20-50%-ot a módszertannak,
- ✓ 30-60%-ot a megbízásra javasolt kulcs szakértőknek,
- ✓ 0-10%-ot a tudás átvételének (tudás transzfer),
- ✓ 0-10%-ot a nemzeti szakértők részvételének.

Így a magasan képzett tanácsadói cégnek is kevés esélye van egy választási eljárásban, ha nem a megfelelő kaliberű tanácsadókat ajánlja az adott helyzetben. Néhány ügyfél e kritériumokat alkritériumokra bontja. Ennek ellenére az alkritériumok részletezett listáját nehezen lehet igazolni és használni, emellett a választási folyamatot szakértői döntés problémájából egy számtani feladattá alakítja. Az ügyfélnek ezen megközelítés ellen kell érvelnie. Ezt a nézetet a Világ Bank is vallja: „...az alkritériumok számát a lényeges mennyiségre korlátozni kell. A Bank azon rendkívül részletes listák mellőzését javasolja, melyek a kiértékelést inkább egy mechanikus feladattá alakítja ahelyett, hogy a javaslat szakmai értékelését elősegítenék” (World Bank, 2011:19).

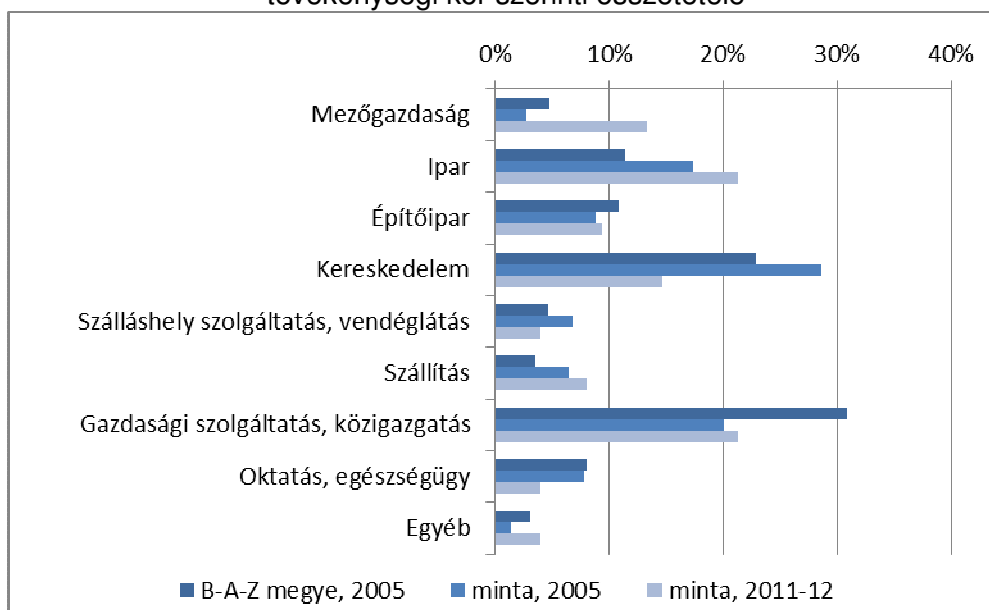
Manapság már nem elegendő, hogy az ügyfél elégedett legyen a tanácsadója munkájával, vagy lojális a szolgáltatáshoz. *David Maister* és szerzőtársai (2000) úgy vélik, hogy az igazán sikeres tanácsadó cégek megpróbálják az ún. megbízható tanácsadó (trusted advisor) státuszt elérni (Poór, 2010).

Az empirikus felmérések módszertani háttere

Az empirikus vizsgálat alapját jelentő kérdőív a korábbi, külföldi kutatások során alkalmazott kérdőívek figyelembevételével állt össze. A kérdőív szerkesztésénél lényeges szempont volt, hogy egy-egy témát több oldalról is megvilágítsanak a kérdések, növelve ezzel a válaszokból levonható következtetések megbízhatóságát. Az empirikus vizsgálat két részből tevődött össze.

A kutatás kiterjedt egyrészt a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei vállalkozások megkérdezésére, a tanácsadási szolgáltatás igénybevételére vonatkozóan. Borsod-Abaúj-Zemplén megyei vállalkozások körében 300 tagú, értékelhető minta összeállítása volt a cél. Korábbi felméréseink tapasztalatai alapján személyes megkereséssel és rábeszéléssel 50% körüli visszaérkezési arány érhető el. Ezért 600 vállalkozást választottunk ki (az összes működő B-A-Z megyei társas vállalkozás 3,5%-a) a Cégtár 2000/12-es, illetve 2005-ös számaiból (a Cégbíróságon bejegyzett, B-A-Z megyében székhellyel rendelkező, működő cégek közül), és személyesen kerestünk fel. A cégek kiválasztása a tevékenységi kör alapján részletezett vállalkozások közül történt, a területi elhelyezkedés arányait figyelembe véve, egyszerű véletlen mintavétellel. Így 2001-ben 362 db, 2005-06-ban 294 db értékelhető kérdőívet sikerült kitölteni. A visszaérkezési arány 2001-ben 60,3%, 2005-06-ban 49% volt. A vissza nem érkezett kérdőívek miatt- a szolgáltatás egy kicsit alul, az ipar és kereskedelem egy kicsit felülreprezentált volt 2005-ben, az eltérés nem volt számottevő, jól követte a megyei arányokat (1. ábra).

1. ábra: A B-A-Z megyei vállalkozások (2005) és a minta (2005 és 2011-2012) tevékenységi kör szerinti összetétele

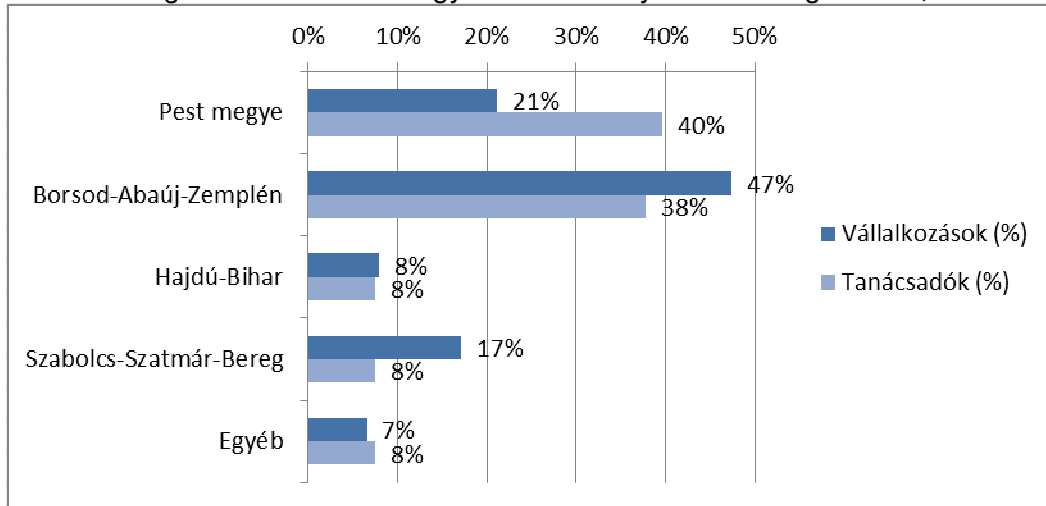

Forrás: KSH, saját

A kutatás másik része a tanácsadó vállalatok megkérdezésére épült. 2001-ben és 2005-ben teljes körű felmérést végeztünk a 7414 „üzletviteli tanácsadás” TEÁOR számú, Borsod-Abaúj-Zemplén megyei székhelyű tanácsadó cégek körében. 2000 decemberében 199 tanácsadó cég működött megyénkben, 2005-ben 222, valamennyit felkerestük. A kérdőív kitöltését 2001-ben 83, 2005-06-ban 88 tanácsadó vállalta. A visszaérkezési arány kisebb volt, mint a vállalkozások körében, 40% körüli (2001-ben 41,7%, 2005-06-ban 39,6%) (Pelczné Gáll & Szadai, 2003a, 2003b; Szadai, 2006).

A rendelkezésre álló korábbi kérdőíves felmérések, valamint a saját korábbi kutatási eredményeim a projekt keretében végzett empirikus felmérés alapjául szolgáltak. A kérdőívek összeállítására a 2011. szeptember-november közötti időszakban, az adatfelvételre 2011. december és 2012. május között került sor. A tanácsadói kérdőívet 58 vállalkozás töltötte ki. (Tanácsadónak tekintetem azon vállalkozókat, akik tevékenységeik között megjelölték az „üzletviteli tanácsadást”. A tanácsadói kérdőívet a tanácsadási tevékenységre vonatkozóan töltötte ki egy tanácsadást folytató kolléga.) A megvizsgált tanácsadók 1-2 ügyfele pedig kitöltötte a „tanácsot igénybevevő vállalatok tanácsadási tapasztalatára” vonatkozó kérdőívet (77 kitöltött kérdőív érkezett vissza): így összehasonlíthatóvá vált, hogy a tanácsadók hogyan látják saját magukat, kompetenciáikat, tevékenységük eredményét, hogyan látják őket ügyfeleik, vannak-e eltérések, miből adódnak ezek. A szolgáltatást igénybevevő vállalkozók valamennyi iparágat képviseltek. (1. ábra) A kérdőíveket úgy állítottam össze, hogy összehasonlítható legyen a korábbi (2001-es és 2005-06-os) felmérések eredményeivel. Az összehasonlíthatóság nem biztosítható teljes körűen, mivel eltér a felmérés köre: a korábbi felmérések csak Borsod-Abaúj-Zemplén megyére irányultak, a mostaniak több régióra. (2. ábra) A korábbiak két külön részből álltak: a tanácsadókra és a vállalkozásokra. A mostani a tanácsadókra vonatkozik, és a megkérdezettek ügyfeleire. Az összehasonlíthatóság így nem biztosítható teljes mértékben, de a tendenciákra következtetni lehet.

2. ábra: A vizsgált tanácsadók és ügyfelek székhely szerinti megoszlása, 2011-2012.

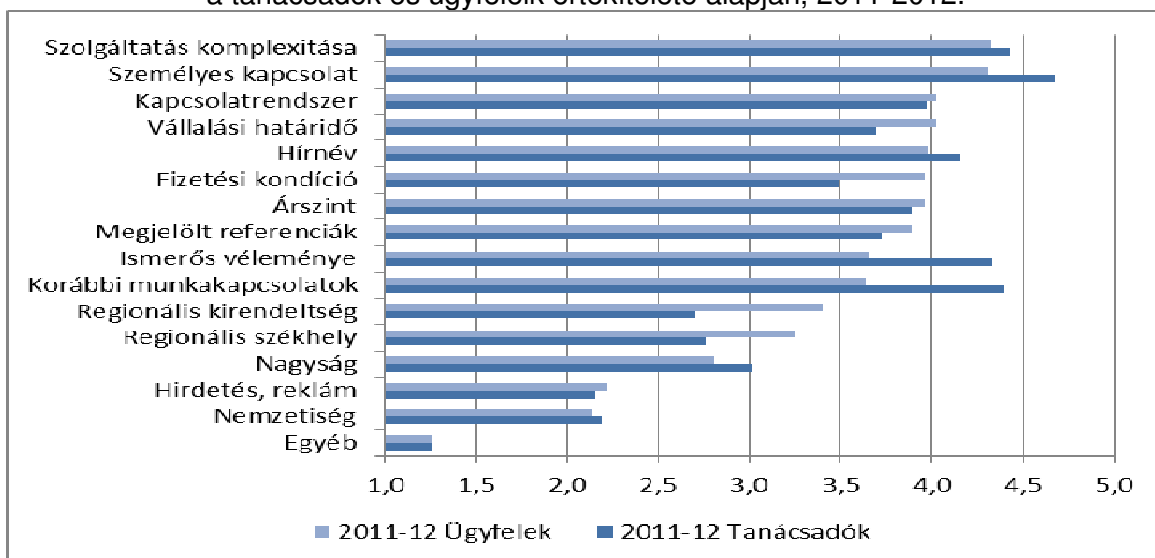
Forrás: Saját szerkesztés

A kérdőívekkel nyert adatok feldolgozásához az SPSS 14.0 programcsomagot alkalmaztam. Az elemzés keresztábra elemzéssel (függetlenségvizsgálattal), varianciaanalízissel, valamint korrelációelemzéssel történt, a társadalomtudományi kutatásokban szokásos 5%-os szignifikancia mellett.

A tanácsadó cégek kiválasztásának szempontjai a tanácsadók és ügyfelek értékítélete alapján

A tanácsadó cégek, valamint ügyfelek körében is megvizsgáltuk, hogy véleményük szerint az ügyfelek milyen kritériumok alapján választanak tanácsadót. A válaszadók egy 1-5-ig terjedő skálán értékelték a különböző szempontokat, ahol 5 jelentése: a választás csak ezen kritérium alapján történik, 1: a választásban egyáltalán nem játszik szerepet (3. ábra):

3. ábra: A tanácsadó cégek kiválasztásának szempontjai a tanácsadók és ügyfelek értékítélete alapján, 2011-2012.

Forrás: Saját szerkesztés

A tanácsadók alapvetően helyesen ítélik meg az egyes tényezők fontosságát vagy éppen elhanyagolhatóságát cégük kiválasztásában: a vizsgált 15 szempont közül 5%-os szignifikancia szinten 6-nál mutatható ki kisebb eltérés:

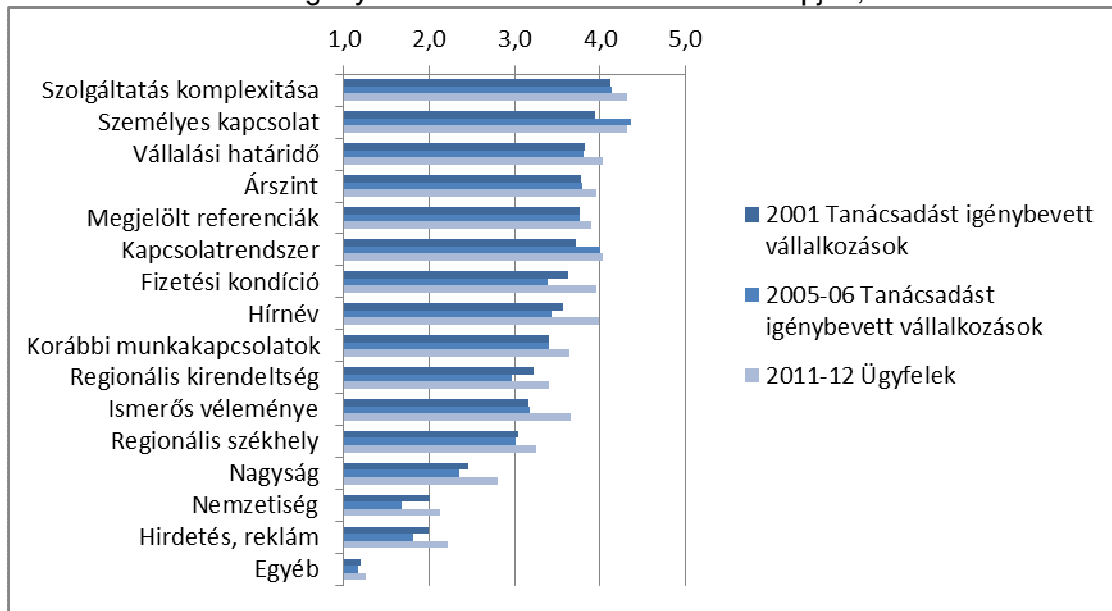
- ❖ A tanácsadók a korábbi munkakapcsolataik, valamint a személyes kapcsolat és ismerős véleményének jelentőségét cégük kiválasztásában kis mértékben felülértékelték;
- ❖ A tanácsadók a regionális székhelyük és kirendeltségük, valamint a kedvező fizetési kondíciók jelentőségét alulértékelték. Az eltérés nem jelentős, 5 fokozatú Likert skálán 1 alatti.

A többi tényező esetén (a tanácsadó cég hírneve, megjelölt referenciái és hirdetése, nemzetisége, nagysága, kapcsolatrendszere, a kínált szolgáltatás komplexitása és árszintje, valamint a tanácsadó vállalási határideje) a szokásos 5%-os szignifikancia szinten nem mutatható ki szignifikáns eltérés a tanácsadók és ügyfelek értékrendjében. A tanácsadók jól felmérték az egyes tényezők fontosságát. A tanácsadó cég kiválasztásában az ügyfelek véleménye szerint a legfontosabb szempontok:

- ⇒ *A kínált szolgáltatás komplexitása* valamint a tanácsadó cég kapcsolatrendszere: az ügyfelek szeretnek valamennyi szükségessé vált szolgáltatást ugyanattól a tanácsadótól igénybe venni;
- ⇒ *A személyes kapcsolat* a tanácsadóval: a tanácsadó és ügyfele közötti hatékony együttműködés alapvető feltétele;
- ⇒ *A vállalási határidő*: az ügyfelek minden eddigénél szűkebb időkereten belül szeretnének eredményt kapni;
- ⇒ *Az árszint és fizetési kondíciók*: nagyon fontos az ár-érték arány, különösen a gazdasági világválságot követő nehéz időkben felértékelődött ennek a jelentősége;
- ⇒ Az ügyfelek értékrendje szerint a tanácsadó kiválasztásában közepesen fontos szempontok:
- ⇒ *Az ismerős véleménye és a korábbi munkakapcsolatok*: a tanácsadók a személyes kapcsolataik mellett ezeknek tulajdonítanak legfontosabb szerepet a cégük kiválasztásában, ügyfelei véleményétől eltérően, akik szerint ezek csak közepesen fontosak.
- ⇒ *A tanácsadó regionális székhelye és kirendeltsége*: a tanácsadók szerint nem fontos döntési tényező, a vállalkozások szerint közepes fontosságú, a tanácsadó gyors elérése, szükség esetén a gyors, akár személyes segítségnyújtás lehetősége biztonságérzetet ad.
- ⇒ Az ügyfelek értékrendje szerint a tanácsadó kiválasztásában közepesnél kisebb jelentőségű tényezők:
- ⇒ A tanácsadó *nagysága* és *nemzetisége* nem fontos döntési kritérium, a vállalkozások sokkal inkább a kínált szolgáltatás minősége, a vállalási határidő és az ár-teljesítmény viszony alapján ítélik meg a tanácsadót, nem előítéllettel (pl. „a nagy, külföldi tanácsadó cég biztos szakszerűbb tanácsot ad” típusú gondolkodás nem jellemző a vállalkozásokra).
- ⇒ *A tanácsadó cég hirdetése*: nem a legjellemzőbb kapcsolatba lépési mód, sokkal fontosabb ennél a személyes kapcsolat szerepe.

A tanácsadó cégek kiválasztási szempontjainak változását szemlélteti a 4. ábra az ügyfelek értékítélete alapján 2001 és 2012 között:

4. ábra: A tanácsadó cégek kiválasztási szempontjainak változása a tanácsadást igénybevevő vállalkozók értékítélete alapján, 2001-2012.

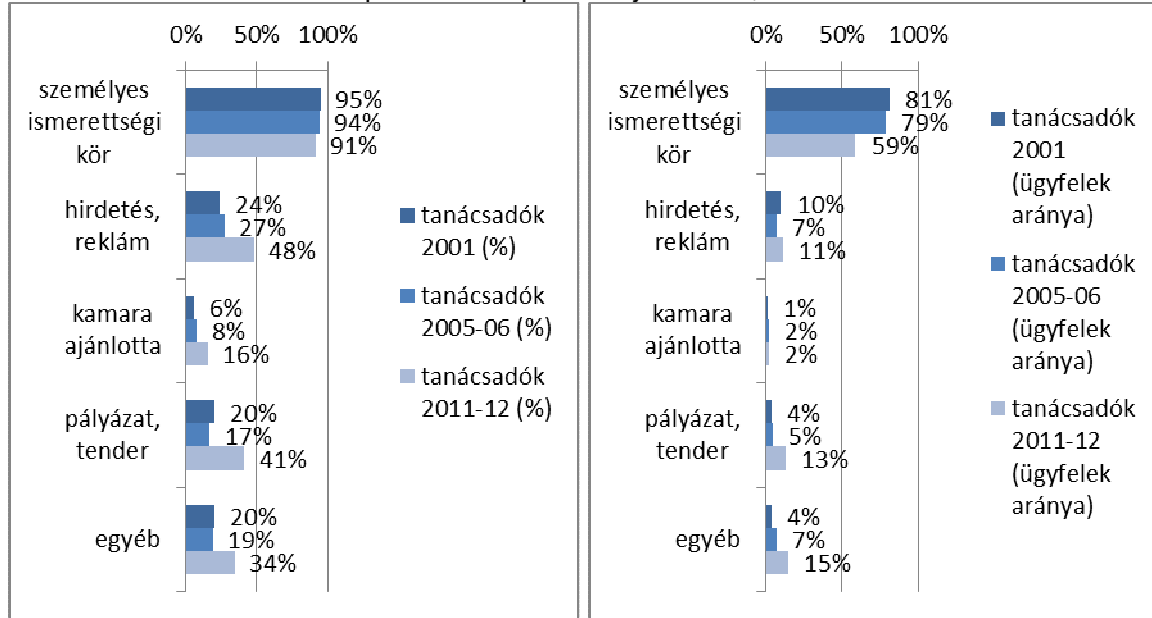
Forrás: Saját szerkesztés

5%-os szignifikancia szinten a vállalkozók értékítélete szerint a tanácsadó-választási kritérium fontosságának megítélése és a felvétel időpontja között a vizsgált 15 szempont közül 6-nál mutatható ki közepesenél gyengébb kapcsolat. Kis mértékben növekedett a tanácsadóval való személyes kapcsolatnak, a kedvező fizetési kondícióknak, a tanácsadó cég hírnevének, az ismerős véleményének, valamint a tanácsadó cég nagyságának és a hirdetésének a szerepe a választásban. A változás valamennyi kritérium esetén kismértékű (5 fokozatú Likert skálán 0,6 alatti) volt. 5%-os szignifikancia szinten a felvétel időpontja nincs hatással a többi választási szempontra a vállalkozók értékítélete szerint: nem változtak a vizsgált 10 évben.

A kapcsolattfelvétel módja

A tanácsadó cégek megoszlását és ügyfeleinek arányát szemlélteti az 5. ábra a kapcsolatba lépés módja szerint:

5. ábra: A tanácsadó cégek megoszlása és ügyfelek aránya a kapcsolatba lépés módja szerint, 2001-2012.

Forrás: saját szerkesztés

A vizsgált tanácsadó cégeknek ügyfelei 59%-ban (2001-ben 81%, 2005-ben 79%) személyes ismeretségi körükből kerülnek ki. Egyértelműen ez a legfontosabb kapcsolatba lépési mód, a tanácsadó cégek 91 %-a (2001-ben 95%, 2005-ben 94%) jelölte meg, hogy vannak ebből a körből ügyfelei. A tanácsadó cégek majdnem fele (48 %) (2001-ben 24%, 2005-ben 27%) alkalmaz reklámot, 41% (2001-ben 20%, 2005-ben 17%) említette a pályázatot. Ügyfeleiknek átlagosan 11%-ával (2001-ben 10%, 2005-ben 7%) lépett kapcsolatba reklám, 13%-ával (2001-ben 4%, 2005-ben 5%) pályázat útján. Mindhárom vizsgált időpontban a kamara ajánlása játszott a legkisebb szerepet a kapcsolatba lépési módok között, az így megtalált ügyfelek aránya mindössze 2% volt.

A vizsgált évtizedben 2001- és 2012 között a változás folyamatos, és kismértékű volt: kicsit csökkent a személyes kapcsolat szerepe, és növekedett a hirdetés, reklám, a pályázat, tender valamint a kamara, és egyéb tényezők szerepe (itt az internetet, a potenciális ügyfelek telefonos megkeresését, a direkt marketinget, ajánlást és bíróságot említették).

Összefoglalás

A tanácsadó cég kiválasztásánál fontos az alapos mérlegelés és több szempont figyelembevétele, mert az ügyfél csak így tudja kiválasztani a számára legmegfelelőbb tanácsadót. A tanácsadók és ügyfelek értékrendje között nem túl sok eltérést tapasztalunk, és nem is változott jelentősen a vizsgált évtizedben 2001 és 2012 között: a tanácsadók jól felismerték az egyes tényezők fontosságát vagy éppen elhanyagolhatóságát.

A vállalkozások szerint a személyes kapcsolat mellett (ennek jelentősége nőtt a vizsgált évtizedben) a legfontosabb szempont a tanácsadó kiválasztásánál a szolgáltatás komplexitása, a vállalási határidő valamint az alkalmazott árszint;

A tanácsadók a regionális székhelyük és kirendeltségük, valamint a kedvező fizetési kondíciók jelentőségét alulértékelték: a tanácsadó gyors elérése, szükség esetén a gyors, akár személyes segítségnyújtás lehetősége az ügyfeleknek biztonságérzetet ad. Az árszint mellett az alkalmazott fizetési kondíció is fontos szerepet játszik a választásban különösen a 2008-as gazdasági világválságot követő nehéz időkben növekedett ennek a jelentősége. A tanácsadók rugalmasabb, az ügyfelek egyedi igényeihez jobban igazodó fizetési feltételekkel jobban meg tudnának felelni ügyfelek igényeinek.

Irodalomjegyzék

- GONDA György (1995). Amit kívülről jobban látni. *Figyelő*, dec. 21.
- MAISTER, D. H., GREEN, Ch. H., & GALFORD, R. M. (2000). *The Trusted Advisor*. New York: Free Press.
- PELCZNÉ GÁLL I., & SZADAI Á. (2003a). Az üzleti tanácsadási tevékenység Borsod-Abaúj-Zemplén megyében I. rész. *Vezetéstudomány*, 34 (6), 46-52.
- PELCZNÉ GÁLL I., & SZADAI Á. (2003b). Borsod-Abaúj-Zemplén megyei székhelyű tanácsadó cégek jellemzői, fejlődési lehetőségeik II. rész. *Vezetéstudomány*, 34 (7-8), 99-104.
- PELCZNÉ GÁLL, & SZADAI Á. (2006). *Üzleti tanácsadás alapjai*. Miskolc: Bíbor.
- POÓR (2000). *Menedzsment tanácsadási kézikönyv*. Budapest: KJK.
- SZADAI Á (2006). Borsod-Abaúj-Zemplén megyei üzleti tanácsadási piac változása 2001 és 2005 között. In *VI. Regionális Tanácsadási Konferencia*. Miskolc, október 12.
- STRYKER, R., & SRYKER, S. C. (1984). *Guide to Successful Consulting With Forms, Letters, Checklists*. Prentice Hall Inc.
- World Bank (2011). *Guidelines: Selection and Employment of Consultants under IBRD Loans and IDS Credits & Grants by World Bank Borrowers January*.
http://siteresources.worldbank.org/INTPROCUREMENT/Resources/278019-1308067833011/Consultant_GLS_English_Final_Jan2011.pdf [2014.03.12.]